

MODIFICAREA SPAȚIULUI FLUXURILOR CULTURALE ÎN SOCIETATEA POSTMODERNĂ

Luis Serdeșniuc, doctorand la
Școala Doctorală a Universității
de Stat „Dimitrie Cantemir”

În ultimul deceniu, societatea contemporană trece printr-o perioadă de tranziție și se confruntă cu mari dificultăți în diferite compartimente: știință, economie, morală, identitate etc. S-a creat o situație derutantă, legată de faptul că vechile valori sociale s-au prăbușit ori au fost discreditate, iar altele, noi, încă nu s-au construit. Drept consecință, societatea actuală este văduvită din punct de vedere al reperelor privitor la perspectivă dezvoltării umanității.

Anii 90 ai sec. al XX-lea, indiferent de conotațiile care li se atribuie, rămân în continuare pentru spațiul european catalizatori ai transformărilor de proporții. Transformările, nemaîntâlnite după amploarea și caracterul lor de desfășurare, au luat prin surprindere atât organisme internaționale, cât și societățile stabile. Sub acest aspect, după M. Gladwell, semnificația societății în schimbare nu-i altceva decât revizuirea la nivel de individ, grup și comunitate a cunoștințelor acumulate, a influențelor din exterior și a mentalității pozitive, constituind punctul critic în depășirea epidemiilor sociale [2, p. 128].

În Universul valoric al societății contemporane inclusiv în și cel din Republica Moldova se atestă anumite tensiuni între valorile egalitarismului și colectivismului, ale tehnologiilor educaționale învechite ale „*societății închise*” și orientarea tinerei generații spre valori europene ale unei „*societăți deschise*” axată pe noi criterii morale.

Cultura societății trece azi, ca aproape toate culturile societății în sec. al XXI-lea, printr-un proces de criză care se datorează confruntării tot mai pregnante cu restul lumii. Confruntarea este una de semnificație valorică, rezidă concurența, ieșirea din izolare, adaptarea la cerințele globalizării. Acceptarea fenomenului globalizării se datorează tendinței universale ce există astăzi. Însă, în opinia lui R. Rorty, „*Globalizarea va produce tot mai mult relativism cultural*” [a se vedea: 3].

După sociologul spaniol M. Castells, spațiul este un produs material în relație cu alte produse materiale – inclusiv oameni – care se antrenează în relații sociale determinate care dau spațiului „*o formă, o funcție și un sens social*” [1, p. 440]. În teoria socială, spațiul nu poate fi definit fără referire la practicile sociale. Prin urmare, există necesitatea să definim la nivel general ce este spațiul din punctul de vedere al practicilor sociale. Totodată, este necesar să identificăm specificitatea istorică a practicilor sociale, spre exemplu, cele din societatea

informațională care subliniază „*emergența și consolidarea noilor forme și procese sociale*” [1, p. 440].

Reieșind din punctul de vedere al teoriei sociale, spațiul este suportul material al practicilor sociale care gestionează în, același timp, „*material support of time-sharing social practices*” [1, p. 440]. Orice suport material poartă mereu un înțeles simbolic prin practici sociale care folosesc un timp, însă spațiul aduce împreună acele practici care sunt simultane în timp. Articularea materială a acestei simultaneități îi oferă sens spațiului față de societate. În mod tradițional, această noțiune a fost asimilată adiacenței și continuității. Totuși, este esențial separarea conceptului principal de suport material al practicilor simultane de „*noțiunea contiguitate*”, [1, p. 442] pentru a putea considera, „*existența posibilă a suporturilor materiale ale simultaneității care nu se bazează pe contiguitate fizică*” [1, p. 443], din moment ce acesta este exact „*cazul practicilor sociale dominante ale erei informaționale.*” [1, p. 443].

Societatea contemporană este construită în jurul fluxurilor: fluxuri de capital, fluxuri de informații, fluxuri de interacțiuni organizaționale, de imagini, sunete și simboluri. Fluxurile nu sunt doar un element al organizării sociale dar sunt, totodată, expresia proceselor ce domină viața din punct de vedere economic, științific, moral, estetic, simbolic etc.

În opinia lui M. Castells, suportul material al proceselor dominante în societățile contemporane rezidă în „*ansamblul elementelor care mențin aceste fluxuri și care fac material posibil articularea lor simultană*” [1, p. 443]. Ideea că există o nouă formă caracteristică a practicilor sociale care domină și conturează societatea modernă în rețea este actuală și anume: spațiul fluxurilor.

Spațiul fluxurilor este „*organizarea materială a practicilor sociale care împărtășesc un același timp și lucrează prin fluxuri*” [1, p. 443]. Prin fluxuri se înțelege „*interacțiune cu scop, repetitive, programabile între poziții fizice distincte*” [1, p. 443] deținute de actori sociali în structurile societății informaționale dezvoltate.

Practicile sociale dominante sunt cele încrustate (*embedded*) în structurile sociale dominante. Prin structuri dominante se înțelege acele „*aranjamente ale organizațiilor și instituțiilor a căror logică internă joacă un rol strategic în conturarea practicilor și conștiinței sociale pentru întreaga societate*” [1, p. 443].

Spațiul fluxurilor, fiind, „*formă materială de suport pentru funcțiile și procesele dominante în societatea informațională*” [1, p. 442], poate fi descris prin combinarea a cel puțin trei niveluri de suport material care, împreună, constituie spațiul fluxurilor:

1. *Primul nivel*, primul suport material al spațiului fluxurilor, este constituit dintr-un circuit de schimburi electronice (dispozitive micro-electronice, telecomunicații, procesare pe computer, sisteme de difuzare și transport de mare

viteză – de asemenea bazate pe tehnologii informaționale) care, împreună, formează „baza materială pentru procesele strategice cruciale în rețeaua societății” [1, p. 442].

2. Al doilea nivel, al spațiului fluxurilor este constituit din nodurile și huburile lui. Spațiul fluxurilor nu este în afara locurilor, deși logica lui structurală este în afara locurilor. Este bazat pe o rețea electronică, dar această rețea unește locuri specifice, cu caracteristici sociale, culturale, fizice și funcționale bine definite.

3. Al treilea nivel, important al spațiului fluxurilor se referă la „organizarea spațială a elitelor dominante, manageriale (mai curând decât a claselor) care își exercită funcții direcționale în jurul cărora se articulează spațiul” [1, p. 443].

Forma esențială de dominație în societatea noastră este bazată pe capacitatea organizațională a elitei dominante care merge mână în mână cu capacitatea acesteia de a dezorganiza acele grupuri din societate care, deși numeric constituie o majoritate, își văd interesele parțial sau deloc reprezentate doar de cadrele de îndeplinire a intereselor dominante.

Pentru a face parte din elită un individ poate dovedi calități performante sau poate profita de pe urma „unei eredități favorizante” [5]. Sociologul italian Vilfredo Pareto afirma că chiar dacă ereditatea directă a dispărut, cea indirectă persistă și funcționează, ea punând în evidență un fenomen aflat la baza echilibrului unei societăți: „Dincolo de aceasta, trebuie luată în considerare maniera în care se amesteca diverse grupuri de populație. Cel care trece dintr-un grup în altul aduce cu sine anumite tendințe, anumite sentimente, anumite aptitudini pe care le-a dobândit în grupul din care vine...” [4, p. 59]. Acest fenomen este denumit de M. Milca, „circulația elitelor” [4, p. 59].

Conform opiniei lui V. Pareto, putem deduce că orice societate cuprinde două categorii de populație: cea inferioară, o clasă total străină elitei, cu influență minimă și cea superioară, elita. „Diferențierile pe care le face Pareto între cele două clase le expune în teoria sa privind reziduurile care definesc, prin proporțiile în care acestea din urmă se combină, condițiile de echilibru social. Proporția reziduurilor din clasa I și a II-a se modifică, în timp, în interiorul diferitelor categorii sociale și aceste schimbări sunt destul de importante pentru determinarea echilibrului” [apud, 4^{p.} 62].

Cea din urmă are rolul de a defini realitatea socială, acest lucru este posibil prin controlul resurselor spirituale și materiale ale societății, elita putând gestiona distribuția și producția principalelor resurse, indiferent de natura acestora. Sociologul italian arăta că elitele sunt acel corp social cu cei mai înalți indici din clasa lor de competență din societate.

Articularea elitelor, segmentarea și dezorganizarea maselor reprezintă cele două mecanisme gemene ale dominației sociale în societățile noastre. Spațiul joacă un rol fundamental în acest mecanism. Una din ideile principale este că

elitele sunt cosmopolite, iar oamenii sunt locali. Spațiul puterii și al avuției este proiectat peste tot în lume, în timp ce experiențele și viețile oamenilor sunt înrădăcinate în locuri, cu o cultură lor proprie și cu istoria lor proprie.

Elitele nu sunt și nu pot să devină fluxuri ele însele, dacă își păstrează coeziunea socială. Ele constituie seturi de reguli și coduri culturale prin care se pot înțelege ele însele și îi pot domina pe ceilalți, prin urmare stabilind granițe între interiorul și exteriorul comunității lor culturale.

Pe de o parte, în opinia M. Kolabinska, „*elitele formează propria lor societate*” [apud, 4, p. 58] și constituie comunități închise simbolic. Ipoteza este că spațiul fluxurilor e constituit din „*micro-rețele personale care proiectează interesul în macro-rețele funcționale peste tot în setul de interacțiuni globale al spațiului fluxurilor*” [1, p. 446].

Nodurile spațiilor fluxurilor includ spații rezidențiale și orientate spre loisir, care alături de locațiile sediilor firmelor și serviciilor lor auxiliare tind să „*grupeze funcțiile dominante în spații segregate atent, cu acces ușor la complexe cosmopolitane de artă, cultură și entertainment.*” [1, p. 446].

Un al doilea trend major, după M. Castells, al distinctivității culturale a elitelor în societatea informațională este să creeze un stil de viață și „*un design spațial al formelor care vizează unificarea mediilor simbolice a elitelor peste tot în lume*” [1, p. 447], astfel depășind specificitatea istorică a fiecărui local.

Există o tot mai mare omogenitate a stilurilor de viață în rândul elitelor erei informaționale care, „*transcend granițele culturale a tuturor societăților.*” De aceea, spațiul fluxurilor include „*conexiunea simbolică a arhitecturii omogene a locurilor*” care constituie nodurile fiecărei rețele din toată lumea. Arhitectura omogenă eludează istoria și cultura fiecărei societăți, capturează în noul spațiu imaginar, în lumea tuturor posibilităților care fundamentează logica transmisă de multimedia: cultura navigării electronice, ca și cum am putea reinventa toate formele peste tot, cu unica condiție de a păși în „*indefinirea culturală a fluxurilor de putere*” [1, p. 448].

În concluzie, putem afirma că societatea contemporană este construită în jurul fluxurilor. Spațiul fluxurilor rezidă în organizarea materială a practicilor sociale prin combinarea celor trei niveluri de suport. Fluxurile sunt expresia proceselor ce domină viața din punct de vedere economic, științific, moral, estetic, simbolic. Lumea valorilor este imensă. Corelația dintre spații și fluxuri este permanentă. Cultura spațiului este polifuncțională.

Bibliografie:

1. Castells, M. *The Information Age: Economy, Society and Culture*, volume 1. Oxford, Blackwell, 1996, pp. 407-448;
[http://www.academia.edu/9998079/Manuel Castells Mass-media în Era Informației](http://www.academia.edu/9998079/Manuel_Castells_Mass-media_in_Era_Informației).
2. Gladwell, M. *Punctul critic*. București: Ed. Andreco Educațional, 2004. - 268 p.

3. Rorty, R. *Obiectivitate, relativism și adevăr*. Vol. I. București: Ed. Univers, 2000. – 392 p.
4. Milca, M. *Geneza teoriei elitelor*. București: Ed. Economică, 2001. - 304 p.
5. moi-dumitrita-proiecte.blogspot.com/.../circulatia-elitelor.

INFLUENȚA MASS-MEDIEI ASUPRA PROCESELOR POLITICE DECIZIONALE

Mihaela STICEA, Masterandă, Institutul de
Relatii Internaționale din Moldova
Vasile GUȚU
Doctor, Conferențiar universitar,
Institutul de Relatii Internaționale din Moldova

„Nu subestimați niciodată puterea unui Tweet”
Germany Kent

Omul este un animal informațional prin excelență [1], gândirea sa fiind un act de adaptare vie condițiilor externe orientată către realizarea maximală a intereselor individuale. Informația decizională posedă astfel un caracter de reflectare grupal dar efectele sale sunt atât de influențe asupra activității umane încât poate fi asemănat cu un proces evolutiv individual. La etapa contemporană tehnologiile informaționale au devenit omniprezente în viața de zi cu zi, corelația lor cu publicul și instituțiile politice conducând la influențarea sporită a logicii politice naționale și internaționale. În plan istoric, fenomenul mass-mediei a fost specific fiecărui stat în parte și s-a manifestat treptat prin forme diverse - presa scrisă, bobinele de film, televiziunea, calculatoarele, crearea rețelei de internet care au revoluționat comunicarea și edificat societatea informațională actuală. Platforme precum Twitter, Facebook, Youtube, My Space, Pinterest au căpătat amploare în întreaga lume, au contribuit la manifestarea empatiei și mobilizarea opiniei publice, au determinat actorii guvernamentali și grupurile de interese să fie receptive sentimentelor publice și să educe o formă de dialog constructivă cu privire la problemele de interes local, regional și național. Noua era a “e-guvernării” creează oportunități pentru materializarea progresului politic și juridic [2] într-un mediu strategic pentru părțile interesate cu caracter dublu.

Fletcher și Taras menționează “politicienii au nevoie de publicitate pentru a se promova, iar programele și reporterii lor au nevoie de informații și citate pentru istoriile lor”. Acoperirea mass-mediei îndeplinește o vastă serie de nevoi oferind